

SUZANA JAGIĆ

OSNOVNA ŠKOLA IVANA KUKULJEVIĆA SAKCINSKOG, IVANEC

E-mail: suzana.jagic@skole.hr

DRAŽENKA STANČIĆ

OSNOVNA ŠKOLA IVANA KUKULJEVIĆA SAKCINSKOG, IVANEC

E-mail: drazenka.stancic@gmail.com

Stručni rad

37.091.313:94(497.5)“1991/95“

Domovinski rat – da se ne zaboravi

Rad donosi primjer višegodišnjeg školskog projekta kojem je cilj promicati istinu i vrijednosti Domovinskog rata te borbe za slobodu i samostalnost Republike Hrvatske. Projekt se temelji na suradnji s braniteljskim udrugama, dragocjenim izvorima informacija. Učenici uključeni u projekt prate i aktivnosti udruga dajući svoj doprinos u promociji njihovih aktivnosti, kao što je otvaranje Memorijalnog centra Domovinskog rata u Ivancu u kojem imaju aktivnu ulogu učenika-vodiča u Centru. Učenje se provodi istraživačkim i iskustvenim metodama, a osim o Domovinskom radu, učenici su stekli znanja s područja muzeologije i novinarstva.

Ključne riječi: Domovinski rat, školski projekt, učenici-vodiči, Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec, suradnja s braniteljskim udrugama, muzeologija, istraživačko učenje, iskustveno učenje, projektna nastava, intervju, radionice

1. Uvod

Projekt Domovinski rat – da se ne zaboravi višegodišnji je školski projekt koji se provodi u Osnovnoj školi Ivana Kukuljevića Sakcinskog u Ivancu. Nositelj projekta je Povijesna skupina koju vodi učiteljica povijesti, a suradnik projekta je Knjižničarska grupa Čuvari znanja školske knjižničarke. Opći cilj projekta je promicati istinu i vrijednosti Domovinskog rata te borbe za slobodu i samostalnost Republike Hrvatske. Konkretni ciljevi odnose se na očuvanje sjećanja na Domovinski rat u smislu prikupljanja, zapisivanja, čuvanja i prezentacije gradiva na javnim događanjima o Domovinskom ratu, istraživanje tema o Domovinskom ratu, posebice tema koje se odnose na sudionike iz ivanečkog kraja, edukaciju učenika i suradnju s braniteljskim udrugama na području grada Ivanca i Varaždinske županije i s nizom aktivnosti u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec.¹

1 *104. brigada Hrvatske vojske*, (Varaždin: Zapovjedništvo 104. brigade Hrvatske vojske, 1994.); *104. brigada HV-a Varaždin u Domovinskom ratu 1991. – 1995.* (Varaždin: Udruga pripadnika 104. brigade ZNG Varaždin: Državni arhiv u Varaždinu, 2021.); Miljenko Brekalo i Stjepan Adanić, *Varaždinska*

Za ostvarivanje ciljeva projekta potrebna je dobra priprema svih sudionika na početku školske godine, unošenje kurikuluma projekta u školski kurikulum te planiranje aktivnosti. U pripremi projekta dogovorena je suradnja s Udrugom dragovoljaca i veterana Domovinskog rata, Podružnice Varaždinske županije, Ogranak Ivanec (UDVDR Ivanec),² Udrugom Hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rada Ivanec (HVIDR-a), Centrom izvrsnosti za nacionalnu povijest Varaždinske županije, Varaždinskom županijom i s Memorijalnim centrom Domovinskog rata Vukovar. Projektom se usvajaju pojmovi o Domovinskom ratu navedeni u kurikulumu nastavnog predmeta Povijest, obilježavaju se prigodni datumi i obljetnice u školi i gradu (*Kolona sjećanja*), a učenici sudjeluju u nacionalnim manifestacijama tijekom godine (primjerice *Noć muzeja*).

Školske godine 2023./2024. projekt je omogućio učenicima aktivno sudjelovanje u procesu učenja o Domovinskom ratu. Naime, od te je školske godine krenula edukacija učenika- vodiča kroz postav Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec. S praksom se nastavilo i sljedeće školske godine 2024./2025. Dio učenika-vodiča u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec bili su ujedno polaznici Centra izvrsnosti za nacionalnu povijest Varaždinske županije, modula Domovinski rat.³

Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec⁴ nalazi se u Ulici Đure Arnolda 11 u Ivancu. Njegovo otvorenje 14. studenoga 2023. rezultat je suradnje UDVDR-a Ivanec, HVIDR-e Ivanec, Gradskog društva Crvenog križa Ivanec i Varaždinske županije. Radi se o ustanovi u kojoj se nalaze brojne fotografije branitelja cijelog ivanečkog kraja snimljene na bojištima širom Hrvatske. Otvoren je s namjerom poticanja na dublje razmišljanje, prisjećanje i čuvanje uspomene te bolje razumijevanje Domovinskog rata. Centar predstavlja važan prostor u kojem svi građani i građanke na jednom mjestu i kroz bogat sadržaj, mogu saznati o značaju bivše Općine Ivanec u obrani i oslobađanju Hrvatske. Također, u Memorijalnom centru izložene su i fotografije poginulih branitelja ivanečkog kraja, ali i različiti predmeti kao što su vojničke odore, dijelovi vojne opreme i naoružanja te razni ratni rekviziti.⁵ Uoči otvorenja Memorijalnog centra u Kinu Ivanec održana je svečanost koja je počela projekcijom filma u kojem su prikazani trenuci iz 25 godina dugog rada Udruge dragovoljaca i

kronika Domovinskoga rata, (Osijek: Ogranak Matice hrvatske Osijek i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2024.)

- 2 Udruga od 28. 3. 1998. pa sve do danas okuplja hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji s područja bivše Općine Ivanec (danas Gradovi Ivanec i Lepoglava te Općine Bednja, Maruševac, Klenovnik i Donja Voća).
- 3 *Centar izvrsnosti za nacionalnu povijest* <https://www.civz.hr/centar-izvrsnosti-za-nacionalnu-povijest/> (posjet 25. 10. 2025.)
- 4 U radu se upotrebljava i kraći naziv: Memorijalni centar ili samo Centar.
- 5 U Centru je izloženo više od 150 autentičnih memorabilija iz Domovinskog rata, a dostupno je više od šezdeset knjiga tematike hrvatske domoljubne povijesti. Na velikom se TV ekranu mogu pogledati dokumentarni filmovi koje je proteklih godina napravila UDVDR Ogranak Ivanec i HVIDR-a Ivanec (*Zaboravljena mladost i Svjedoci vremena-oslobođenje Ivanšćice 1991.*). UDVDR Ivanec https://www.facebook.com/UdvdrIvanec?locale=hr_HR (posjet 25. 10. 2025.)

veterana Domovinskog rata (UDVDR), od njezina osnivanja do 2023. i s glavnim naglaskom na uređenje Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec.⁶

U Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec nalaze se četiri prostorije. Prva prostorija je hodnik. Tu se nalazi najviše fotografija koje su snimljene upravo u vrijeme Domovinskog rata. S lijeve strane hodnika slike su poredane kronološki, dok s desne ne prate kronološki tijek Domovinskog rata. Na zidu s desne strane hodnika, osim velikog broja uramljenih fotografija, mogu se također razgledati i dva izloga. Jedan izlog vezan je za Hrvatsku, tj. sadrži hrvatske memorabilije, dok je drugi vezan za protivničku stranu u vremenu Domovinskog rata. U tim izlozima nalaze se dokumenti koji su pronađeni poslije rata, registarske oznake, bilježnice branitelja i slično. U drugoj prostoriji nalazi se nekoliko fotografija iz Domovinskog rata. Nakon fotografija, izložene su s lijeve strane na zidu vojničke uniforme. Uz uniforme hrvatske vojske, ima i uniformi protivničke vojske. Na zidu se najprije nalazi prva policijska uniforma, a poslije nje je pet hrvatskih uniformi te jedna uniforma protivničke vojske. Pokraj uniformi je jedna lutka na kojoj se nalazi pancirni prsluk, maska te kaciga. Pokraj te lutke je nekoliko primjeraka pokaznog oružja, npr. protuoklopna mina. Na desnoj strani zida nalazi se jedan veliki okvir sa slikama svih branitelja koji su poginuli (Fotografija 1) u Domovinskom ratu, a živjeli su na području Ivanca i okolice.

Fotografija 1: Okvir sa slikama poginulih branitelja ivanečkog kraja

U trećoj prostoriji nalaze se također fotografije iz Domovinskog rata. Tu je i jedan dokument te kratki tekst o dragovoljcima i dragovoljkama Druge ivanečke bojne 104. brigade Hrvatske vojske (HV) u Bosanskoj Posavini. U toj prostoriji nalazi se nekoliko polica na kojima su knjige s temom Domovinskog rata, brojni trofeji te

6 Eva Levanić, Marta Gotal, Melani Mudri, Lana Putarek, Suzana Jagić, „Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec“, *Ivanečka škrinjica* br. 15 (Ivanec:Ivanečki klub kolekcionara, 2024.): 71.-81.

album s novčanicama i kovanicama koje su se u to vrijeme koristile. U ovoj prostori-ri važno je mjesto na zidu našao i TV ekran na kojem se mogu vidjeti filmovi koje su snimili i osmislili djelatnici Memorijalnog centra. Tu se nalaze i dva velika stola i stolice gdje se može razgovarati s djelatnicima Memorijalnog centra, ivanečkim braniteljima, te im postavljati pitanja o vremenu Domovinskog rata.⁷ U rujnu 2025. prostor Memorijalnog centra preuređen je zajedno s energetsom obnovom zgrade u kojoj se nalazi. Dopunjen je postav memorabilija iz Domovinskog rata, prostor je opremljen novim namještajem, suvenirima i dodatnim sadržajima.⁸

2. Provedba projekta

Koje su sve projektne aktivnosti bile provedene u školskoj godini 2023./2024.?

2.1. Školska godine 2023./2024.

Drugi dan po otvorenju Memorijalnog centra u studenome 2023. posjetila su ga dva osma razreda s učiteljicom Povijesti i ravnateljem škole (Fotografija 2). Učenicima je Centar bio zanimljiv jer čuva brojne fotografije, videozapise sa sjećanjima, predmete i dokumente koji su važni za povijest sudjelovanja branitelja Ivanca i okolice u Domovinskom ratu te su općenito važni za povijest stvaranja hrvatske države.

Fotografija 2: Posjet učenika osmih razreda nakon otvorenja Memorijalnog centra, 15. 11. 2023.

2.1.1. Snimanje priloga za emisiju *Veterani mira*

Učenice osmog razreda OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec, ujedno polaznice Centra izvrsnosti za nacionalnu povijest Varaždinske županije: Eva Levanić, Melani Mudri i Lana Putarek sudjelovale su u snimanju priloga za Hrvatsku radio-televiziju i emisiju *Veterani mira* (Fotografija 3). U prilogu koji je prikazan 23. prosinca 2023. govorio je i gospodin Ljudevit Cikač, predstavnik UDVDR-a te učiteljica povijesti Suzana Jagić, ujedno mentorica modula Domovinski rat u Centru izvrsnosti za

7 Ibid.

8 Pri završetku preuređenje Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec <https://evarazdin.hr/nasim-krajem/pri-zavrsetku-preuređenje-memorijalnog-centra-domovinskog-rata-ivanec-418994/> (posjet 1. 11. 2025.)

nacionalnu povijest Varaždinske županije. Pitanje koje je zaključilo intervju bilo je pitanje poruke za svijet kako bi se izbjegli ratni sukobi. Poruka ove emisije, kao i Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec svakako je poruka mira.

Fotografija 3: Snimanje priloga za emisiju HRT-a *Veterani mira*

2.1.2. *Noć muzeja 2024.* u Memorijalnom centru – učenici-vodiči

NOĆ MUZEJA '24
26.01.2024. (petak)
19 - 24 h
Ulica Dure Arnolda 11 (zgrada
Građskog društva Crvenog Križa Ivanec)

PROGRAM
19:00 h pozdravno obraćanje voditelja Centra Zvonimira Grđana
19:15 h Prezentacija Memorijalnog centra DR Ivanec (prezentiranje sčenicice OŠ Ivanec, polaznice Centra izvrsnosti za nacionalnu povijest)
20:00 h otvorenje izložbe Ivanecskog kluba kolekcionara (sperabni i novac koji se više ne koristi, starinske plahte i odjeća, sakralni predmeti, starinski labor, rifa za pranje veša ...)
20:30 - 24:00 h slobodni razgled Centra i druženje

**Memorijalni centar
Domovinskog rata Ivanec**

Muzeji i nova publika

26 / 01 / 2024

Fotografija 4: Program *Noći muzeja 2024.* u Memorijalnom centru

Kulturno-turističku manifestaciju *Noć muzeja* organizira Hrvatsko muzejsko društvo u suradnji s brojnim muzejima diljem Hrvatske. Godine 2024. prvi se put održala i u Memorijalnom centru Domovinskog rata u Ivancu (Fotografija 4). Tema *Noći muzeja 2024.* bila je *Muzeji i nova publika*. Posjetitelje su kroz prostorije vodile učenice osmog razreda OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog u Ivancu. Kao učenici-vodiči, zajedno s voditeljima predstavile su Memorijalni centar, njegovo osnivanje i povijesne izvore koji se tamo čuvaju.

Fotografija 5: *Noć muzeja* 2024. u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec

Učenice-vodiči do kraja školske godine još su nekoliko puta vodile posjetioce kroz postav Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec, primjerice prilikom posjeta djece i zaposlenika Udruge udomitelja Nada Ivanec u veljači 2024 (Fotografija 5). Upute za učenike kako raditi kao vodič na izložbi dala je knjižničarka Draženka Stančić, a sadržaje koje su prezentirali učenici su usvojili na susretima s braniteljima u prostoru Centra.

2.2. Školska godina 2024./2025.

Što smo radili u školskoj godini 2024./2025.?

2.2.1. Otvaranje spomen-obilježja na poginule branitelje, učenike naše škole

U Osnovnoj školi Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec održano je 24. 9. 2024. (Fotografija 6) svečano otkrivanje spomen-obilježja za bivše učenike koji su dali svoj život da bismo danas mogli živjeti slobodno u svojoj zemlji (Fotografija 7): Josipa Magaša, Željka Putar-Grdaka, Romana Ribića, Ivana Severa, Ivana Nine Severa, Vjekoslava Severa i Stjepana Vusića. Postavljanje spomen obilježja potaknuo je pročelnik Miroslav Huđek u suradnji s Centrima izvrsnosti iz likovne kulture, hrvatskog jezika i povijesti povodom Dana Varaždinske županije. Manifestacija se održala s kraćim kulturno-umjetničkim programom te govorima učiteljice povijesti, Suzane Jagić, ravnatelja škole gospodina Damira Jagića, gospođe Ružice Sever, predstavni- ce obitelji poginulih branitelja i gospodina Ljudevita Cikača, predstavnika udru- ga branitelja, nakon čega su spomen-obilježje otvorili učenici koji su sudjelovali u manifestaciji. Otkrivanju spomen-ploče su uz članove obitelji poginulih branitelja,

naših učenika, branitelja iz ivanečkih braniteljskih udruga, roditelja i djelatnika škole, nazočili učenici osmog i četvrtog razreda. Kulturno-umjetnički program je osmislila i vodila knjižničarka Draženka Stančić, a nastup na njemu imali su i članovi Knjižničarske grupe Čuvari znanja.

PROGRAM

1. Himna Mali pjevački zbor OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec, voditeljica Jelena Gotal
2. Spomen na učenike naše škole - branitelje poginule u Domovinskom ratu, dr. sc. Suzana Jagić
3. *Ne bum ti došiel na rođendan*, Drago Britvić, izvode Luka Prekrit i Filip Huđ, 8. a, voditeljica Danijela Kušen
4. Govori: Damir Jagić, ravnatelj, gđa Milena Golubić, gospodin Ljudvek Cikač
5. Otvaranje spomen obilježja

Fotografija 6: Pozivnica za otkrivanje spomen-ploče⁹

Fotografija 7: Otvaranje spomen-ploče

9 Pozivnicu su u digitalnom alatu *Canva* kreirali učenici polaznici Knjižničarske grupe.

2.2.2. Učenci-vodiči u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec

Učenci-vodiči su učenici koji su educirani voditi posjetitelje kroz muzeje, memorijske centre i slične ustanove te im na jednostavan i zanimljiv način približiti sadržaj istih. Kako bi stekli znanje za to, potrebne su razne edukacije i radionice koje su se u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec održavale početkom šk. god. 2024./2025. i to dva puta tjedno kroz razdoblje od dva mjeseca. Učenci-vodiči, od kojih su većina bili polaznici Centra izvrsnosti za nacionalnu povijest Varaždinske županije, modula Domovinski rat, u dva su mjeseca pohađali jedanaest edukativnih radionica programa *Domovinski rat – istina o slobodi*, s različitim temama o Domovinskom ratu, a neke teme su i sami birali. Na taj su se način imali priliku informirati o povijesnim događajima koji su prethodili Domovinskom ratu, njegovu tijeku, a ponajprije o sudjelovanju i ulozi branitelja iz ivanečkog kraja. Kroz teme iz Domovinskog rata učenike je vodio gospodin Pjer Jagetić. Istovremeno su se učenici pripremali za svoja prva vođenja posjetitelja kroz postav Memorijalnog centra koja su u konačnici i vrlo uspješno proveli. Tijekom prvog obrazovnog razdoblja učenici-vodiči sudjelovali su na dva važna događanja na kojima su imali svoje uloge. Bila je to prva obljetnica otvaranja Memorijalnog centra, a zatim obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje kada je Memorijalni centar posjetilo oko 300 ljudi. Početkom drugog obrazovnog razdoblja, krajem siječnja 2025. (Fotografija 8) učenici-vodiči sudjelovali su u nacionalnoj manifestaciji *Noć muzeja 2025*.

Fotografija 8: Učenci-vodiči u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec, siječanj 2025.

2.2.2.1. Radionice za učenike-vodiče u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec

Predstaviti ćemo radionice koje su bile namijenjene učenicima-vodičima.

Radionica 3. 10. 2024.

Na prvom zajedničkom okupljanju stručni tim Memorijalnog centra saslušao je želje i namjere učenika, a nakon toga su kroz tematske cjeline upoznati sa sadržajem, kako bi se već za sljedeće okupljanje što bolje pripremili za početak edukacijskog ciklusa. Na prvoj radionici (Fotografija 9) učenici su vodili zamjenik voditelja gospodin Anđelko Biškup, voditelj edukacijskog tima gospodin Pjer Jagetić, predsjednik i član predsjedništva UDVDR Ogranak Ivanec, gospodin Ljudevit Cikač te gospodin Zdenko Horvat. S učenicima je bila i mentorica Suzana Jagić.¹⁰

Fotografija 9: Prvo okupljanje učenika-vodiča u Memorijalnom centru, 3. 10. 2024.

Radionica 7. 10. 2024.

Na drugom okupljanju u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec prikazani su uvodni detalji filma *Zaboravljena mladost* u kojem su autentična svjedočanstva s kraja 80-ih i početka 90-ih o demokratskim promjenama i neposrednim uzrocima koji su doveli do agresije na Hrvatsku. Na ovoj radionici objašnjeni su još neki događaji i okolnosti kao uvod u teme Domovinskog rata.¹¹

Radionica 15. 10. 2024.

Na radionici su analizirani uzroci agresije na Hrvatsku. Govorilo se o tzv. *Balvan revoluciji*, a učenici su započeli pripremu za nadolazeće prezentacije Centra posjetiteljima.

10 Radionica 3. 10. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)

11 Radionica 7. 10. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)

Radionica 17. 10. 2024.

U Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec održana je radionica na temu *Značajni događaji na početku Domovinskog rata*. Analizirala se agresija na istoku Hrvatske tj. napad na Vukovar, a govorilo se i o tužnoj priči o *crvenom Fići* iz Osijeka. Učenici su sa zanimanjem slušali svjedočanstva ivanečkih branitelja o obrani Pakraca i Lipika, hladnoćama Dinare, surovostima dubrovačkog kamenog krša te o braniteljima koji su preživjeli i sudjelovali u oslobađanjima drugih bojišta. Ispričana je povijest ratnih uniformi i naoružanja koje je izloženo u posebnoj prostoriji Memorijalnog centra.¹²

Radionica 22. 10. 2024.

U Memorijalnom centru održana je radionica s temom *Vukovar i koncentracijski logori za hrvatske branitelje*, a bila je po izboru učenika. Iskazali su želju i interes za vođenje razgovora s hrvatskim braniteljima Vukovara te zatočenicima koncentracijskih logora u Srbiji. Tim povodom gost kazivač bio je vukovarski branitelj gospodin Vjekoslav Špac (Fotografija 10). Nakon kratkog dokumentarnog filma o izgledu Vukovara nakon osvajačkog pohoda srpskog agresora te općenitih podataka o tromjesečnoj *Bitki za Vukovar*, gospodin Špac iznio je brojne detalje svog devetomjesečnog boravka u logorima. Učenici su pozorno slušali njegova svjedočenja, a potom su pitanjima, od onih općenitih o uvjetima u logoru ili zašto je gospodin Špac tako dugo bio u logoru, poticali jedni druge na dodatnu raspravu i analiziranje teme.¹³

Fotografija 10: Učenici-vodiči slušaju iskustva vukovarskog branitelja gospodina Vjekoslava Špaca

12 Radionica 17. 10. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)

13 Radionica 22. 10. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)

Radionica 28. 10. 2024.

Na ovoj su radionici učenici radili u grupama. Obrađivale su se tri sadržajne cjeline Centra. U jednoj od njih učenike je gospodin Martin Lukavski, ivanečki kolekcionar i član UDVDR-a, detaljno upoznao s novčanim valutama koje su se koristile u doba Domovinskog rata na području Hrvatske i susjednih zemalja, kao i tzv. Republike Srpske Krajine. U ostale dvije tematske cjeline su voditelji Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec, gospodin Pjer Jagetić i gospodin Ljudevit Cikač, opisali sadržaj hodnika koji je sastavljen ponajviše od ratnih fotografija te od oznaka domovinskih, ali i agresorskih postrojbi.¹⁴

Radionica 5. 11. 2024.

S voditeljem u Memorijalnom centru, gospodinom Pjerom Jagetićem, učenici su se pripremali za prva izlaganja i vođenje kroz postav Centra.

Radionica 11. 11. 2024.

U Memorijalnom centru Domovinskog rata učenici su se pripremali za tri događanja na kojima su po prvi put bili dijelom programa ivanečkih braniteljskih udruga. Najprije su kao učenici-vodiči bili domaćini za dva razreda OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec (13. 11. 2024.), a potom domaćini gostima i uzvanicima, prezentirajući sadržaja i novih suvenira na obilježavanju prve obljetnice Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec (14. 11. 2024.). Sudjelovali su i u *Koloni sjećanja* na žrtvu Vukovara i Škabrnje koja je održana u Ivancu (17. 11. 2024.). Kako bi bili spremni za te događaje i dodatno se educirali za vođenje kroz postav Memorijalnog centra, radili su u tri grupe. Na kraju radionice, dobili su majice i šalice s logom Udruge, dar ivanečkog Ogranka i Podružnice.¹⁵

Radionica 13. 11. 2024.

Na početku radionice učenici su još jednom ponovili sve detalje i analizirali program obilježavanja prve obljetnice svečanog otvaranja Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec te *Kolone sjećanja*. Nestrpljivo su čekali svoja prva predstavljanja posjetiteljima Centra i sudionicima programa.¹⁶

Radionica 21. 11. 2024.

Na radionici je analizirana realizacija prvih zajedničkih projekata. Učenici-vodiči pohvaljeni su za vođenja kroz postav Memorijalnog centra. Planirane su nove aktivnostima u sklopu posjeta Centru, a objašnjeni su i detalji koji su zanimali učenike vezano za neka pitanja posjetitelja Memorijalnog centra.¹⁷

14 Radionica 28. 10. 2024. <https://www.facebook.com/UdvrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)

15 Radionica 11. 11. 2024.) <https://www.facebook.com/UdvrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)

16 Radionica 13. 11. 2024. <https://www.facebook.com/UdvrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)

17 Radionica 21. 11. 2024. <https://www.facebook.com/UdvrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)

Radionica 27. 11. 2024.

Druženje i detaljna analizu prvih odrađenih velikih projekata te priprema tema za buduće susrete bili su sadržaji radionice. Učenici su također pomagali u pakiranju obavijesti za članove Centra.¹⁸

2.2.2.2. Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec kao mjesto učenja za učenike četvrtih razreda OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec

Uoči Dana sjećanja na žrtve Vukovara i Škabrnje, Memorijalni centar posjetili su učenici OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec kako bi učili o temi Domovinskog rata izvan učionice. Kroz postav Memorijalnog centra vodili su ih te odgovarali na njihova pitanja učenici-vodiči.¹⁹

2.2.2.3. Obilježavanje prve obljetnice Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec

Oko sedamdeset gostiju, uzvanika i domaćina okupilo se na svečanosti kojom je obilježena prva obljetnica postojanja i rada Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec. Voditelj Centra izvijestio je kako je Memorijalni centar u godinu dana posjetilo preko 1300 posjetitelja od kojih su većina bili učenici. Nakon završetka kratke svečanosti, učenici-vodiči prezentirali su sadržaj Centra, čime su izazvali veliko zadovoljstvo svih posjetitelja.

2.2.2.4. Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtve Vukovara i Škabrnje

Povodom Dana sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje u Ivanecu je organiziranim programom odana počast poginulim i nestalim hrvatskim braniteljima te civilnim žrtvama u Domovinskom ratu. Najprije je u župnoj crkvi služena sveta misa, a potom je održana tradicionalna *Kolona sjećanja* kojoj se odazvalo oko 250 građanki i građana Ivanca i okolnih naselja. Učenici-vodiči sudjelovali su u spomenutim događanjima na kojima su dali počast svim žrtvama i zapalili lampione do spomen-obilježja na Trgu hrvatskih ivanovaca, kuda se kretala *Kolona sjećanja*.

Na komemorativnom skupu kod spomen-obilježja hrvatsku himnu *Lijepa naša* otpjevao je crkveni zbor, a potom su učenici-vodiči pročitali antologijski esej, na Ovčari ubijenog novinara i glavnog urednika Radio Vukovara, Siniše Glavaševića *Priča o gradu*. Po završetku komemorativnog skupa veći dio okupljenih na gradskom trgu, njih oko 120, uputio se u Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec gdje su im učenici-vodiči prezentirali sadržaj.²⁰

18 Radionica 27. 11. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)

19 Posjet učenika četvrtih razreda <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 1. 11. 2025.)

20 *Dan sjećanja* <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 1. 11. 2025.)

2.2.2.5. Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec u *Noći muzeja* 2025.²¹

Kao što smo već naveli početkom drugog obrazovnog razdoblja u školskoj godini 2024./2025. sudjelovali smo u nacionalnoj manifestaciji *Noć muzeja* 2025. (Fotografija 11).

Fotografija 11: Pozivnica za *Noć muzeja* 2025. u Memorijalnom centru

2.2.3. Sat povijesti iz Vukovara

Fotografija 12: Sat povijesti iz Vukovara 2024. u Osnovnoj školi Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec

21 Noć muzeja <https://noc-muzeja.hr/muzej/memorijalni-centar-domovinskog-rata-ivanec/> (posjet 1. 11. 2025.)

Kako bi obilježili Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje i očuvali sjećanje na Domovinski rat, učenici osmih razreda uključili su se u videokonferencijski sat povijesti iz Vukovara koji je već petnaestu godinu organizirala OŠ Dragutina Tadijanovića Vukovar (Fotografija 12). Ove godine sat povijesti nosio je naziv *Iz ove su zemlje niknuli heroji*. Poginule branitelje, nekad polaznike naše osnovne škole, drugim su učenicima i učiteljima iz hrvatskih škola predstavile Ivana Slavinec i Eva Polančec, a pjesmu *Ne bum ti došiel na rođendan* Drage Britvića pročitali su Luka Prekrit i Filip Huđ.

Za sat povijesti učenike su pripremile Suzana Jagić, Draženka Stančić i Danijela Kušen. Dan sjećanja u školi obilježili smo i likovnim radovima i trodimenzionalnim golubicama u predvorju škole.

2.2.4. Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec kao mjesto učenja i poučavanja za učenike polaznike Centra izvrsnosti za nacionalnu povijest Varaždinske županije

Memorijalni centar posjetili su u prosincu 2024. učenici polaznici Centra izvrsnosti za nacionalnu povijest, modula Domovinski rat, u pratnji mentorice Suzane Jagić, kako bi napravili intervjue sa sudionicima Domovinskog rata i vojno-redarstvene operacije *Oluja*. Intervjuirali su gospodina Ljudevita Cikača, gospodina Zdenka Horvata, gospodina Pjera Jagetića i gospodina Vladimira Friščića. Intervjue su koristili za pisanje istraživačkog rada, a s načinom bilježenja intervjua ih je upozнала školska knjižničarka.

2.2.4. Terenska nastava: Lipik, Pakrac, Knin, Maslenica

Za učenike-vodiče, polaznike edukacijskog programa *Domovinski rat – istina o slobodi* u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec organizirana je terenska nastava na lokalitetima iz Domovinskog rata u Lipiku i Pakracu (Fotografija 13), dok je dio učenika-vodiča, kao polaznici Centra izvrsnosti za nacionalnu povijest Varaždinske županije sudjelovao i na terenskoj nastavi u Kninu i Maslenici (Fotografija 14).

Fotografija 13: Terenska nastava Lipik, Pakrac

Fotografija 14: Terenska nastava Knin, Maslenica

2.2.5. Završetak edukacijskog programa učenika-vodiča

Fotografija 15: Svečanost dodjele zahvalnica, 25. 4. 2025.

Povodom završetka edukacijskog programa *Domovinski rat – istina o slobodi* za šk. god. 2024./2025. održana je 25. travnja 2025. u OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec svečanost na kojoj su učenicima, mentorici i Školi dodijeljene zahvalnice i knjige (Fotografija 15). Zahvalnice su uručene i Centru izvrsnosti za nacionalnu povijest s kojim je i ove godine surađivao Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec i UDVDR Ogranak Ivanec, nositelj edukacijskog programa.

Na početku svečanosti učenik Filip Huđ pročitao je pjesmu Zvonimira Goloba *Kako se piše pjesma o domovini*. Nazočne je pozdravio ravnatelj gospodin Damir Jagić, prof., a o samom edukativnom programu govorio je njegov voditelj, gospodin Ljudevit Cikač. Učenik Luka Prekrit pročitao je potom pjesmu Siniše Glavaševića *Priča o gradu*, nakon čega je govorila Snježana Hunjet, izaslanica ministra hrvatskih branitelja i potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske Tome Medveda.

Prije podjela zahvalnica i knjiga, Filip i Luka pročitali su pjesmu Tina Kolumbića *Dubrovnik 1991*. Edukacijski program *Domovinski rat – istina o slobodi* polazili su učenici 8. a, b, c i d razreda u sklopu Dodatne nastave Povijesti i aktivnosti projekta *Domovinski rat – da se ne zaboravi* čija je mentorica učiteljica povijesti Suzana Jagić.

Svečanost završetka edukacijskog programa *Domovinski rat – istina o slobodi* pripremila je i vodila školska knjižničarka Draženka Stančić.

Svoje dojmove o edukaciji učenika-vodiča u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec na svečanosti je pročitala Eva Polančec, članica Dodatne nastave Povijesti: *Edukacija u Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec omogućila mi je da naučim više o Domovinskom ratu i steknem ulogu učenika-vodiča. Posebno mi je zanimljivo bilo slušati same branitelje koji su pričali svoja iskustva, ali i neke anegdote s ratišta. Stečeno znanje primjenjivala sam kao učenik-vodič kroz prezentiranje sadržaja Centra posjetiteljima. U Centru izvrsnosti za nacionalnu povijest Varaždinske županije, modulu Domovinski rat, također smo dodatno učili o Domovinskom ratu i primjenjivali znanje iz Memorijalnog centra. Jedna od tema završnih radova bila nam je Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec kao mjesto učenja i poučavanja u kojem smo opisali Centar te kako smo sudjelovali u obilježavanju raznih manifestacija kao učenici-vodiči.*

Najviše me se dojmila završna terenska nastava u Lipiku i Pakracu, gdje smo u pratnji branitelja i učiteljice povijesti posjetili razne lokalitete vezane uz Domovinski rat. To nam je pomoglo u boljem shvaćanju i vizualizaciji sadržaja koje smo naučili. Tijekom edukativnog programa stekla sam puno znanja i iskustva koja ću moći primjenjivati u daljnjem školovanju.

Ja i ostali učenici osmih razreda edukativni smo program polazili u sklopu Dodatne nastave Povijesti i školskog projekta Domovinski rat – da se ne zaboravi.

2.2.6. Predavanje u školi

Edukativni tim UDVDR Ogranak Ivanec učenicima osmih razreda održao je predavanje *Domovinski rat – istina o slobodi*. Govorili su o uzrocima, tijeku i završnim vojno-redarstvenim operacijama iz Domovinskog rata. Naglasak je stavljen na sudjelovanje branitelja iz bivše Općine Ivanec, stradanja na područja Lovasa i Tovarnika te na Bitku za Vukovar što je bila dobra priprema za dvodnevni posjet Vukovaru.

2.2.7. Dvodnevni posjet učenika osmih razreda Vukovaru

Učenici osmih razreda su bila na terenskoj nastavi u Vukovaru (Fotografija 16).

Fotografija 16: Dvodnevni posjet Vukovaru, 4.-5. 6. 2025.

2.3. Školska godina 2025./2026.

U projektu sudjeluju učenici sedmih razreda. Planirane su mjesečne aktivnosti u školi i Memorijalnom centru Domovinskog rata Ivanec: videokonferencijski *Sat povijesti iz Vukovara*, obilježavanje Dana sjećanja na žrtve Vukovara i Škabrnje, obilježavanje međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, sudjelovanje u programu *Noći muzeja 2026.*, radionica na temu fotografija iz Domovinskog rata, terenska nastava i svečanost dodjele priznanja na završetku ciklusa edukacije.

Zaključak

Domovinski rat najznačajniji je povijesni događaj iz novije hrvatske povijesti kojim Republika Hrvatska postaje samostalna i suverena država.²² Kako bi učenje o Domovinskom ratu bilo kvalitetno na svim razinama obrazovanja, potrebno je temu proširiti dodatnim sadržajima kroz kraća istraživanja, intervjue sa sudionicima, terensku nastavu i prezentaciju rezultata. Školski projekt *Domovinski rat – da se ne zaboravi* kroz aktivnosti tijekom projekta jasno i primjereno učenicima daje prikaz Domovinskog rata ponajviše iz perspektive zavičajne povijesti te suradnjom s ustanovom Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec. Memorijalni centar, sudjelo-

22 Nikica Barić et al, *Domovinski rat*, (Zagreb: Školska knjiga, 2015.)

vanjem učenika-vodiča, postao je odlično mjesto učenja i poučavanja. Učenicima je postav Centra prilikom prvog posjeta bio zanimljiv te su dragovoljno odlučili postati u sklopu dodatne nastave Povijesti polaznici radionica i edukativnog programa *Domovinski rat – istina o slobodi*. Iskustvo učenika-vodiča učenicima će puno značiti i u daljnjem školovanju jer su, osim učenja o Domovinskom ratu, imali priliku razvijati govorne vještine tijekom prezentiranja sadržaja Centra posjetiteljima. Također, sudjelovanje u edukacijama i raznim radionicama korisno je i kvalitetno provedeno vrijeme jer se osim učenja, učenici ujedno družu i razvijaju sposobnost za timski rad.

Literatura i izvori:

- Barić, Nikica, Darko Dovranić, Tamara Janković, Ante Nazor, Domagoj Novosel i Emil Petroci. *Domovinski rat*. Zagreb: Školska knjiga, 2015.
- Brekalo, Miljenko, Stjepan Adanić. *Varaždinska kronika Domovinskoga rata*. Osijek: Ogranak Matice hrvatske Osijek i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2024.
- Centar izvrsnosti za nacionalnu povijest. <https://www.civz.hr/centar-izvrsnosti-za-nacionalnu-povijest/> (posjet 25. 10. 2025.)
- Dan sjećanja. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 1. 11. 2025.)
- Levanić, Eva, Marta Gotal, Melani Mudri, Lana Putarek, Suzana Jagić. „Memorijalni centar Domovinskog rata Ivanec“. *Ivanečka škrinjica br. 15*. Ivanec: Ivanečki klub kolekcionara, 2024.): 71.–81.
- Noć muzeja. <https://noc-muzeja.hr/muzej/memorijalni-centar-domovinskog-rata-ivanec/> (posjet 1. 11. 2025.)
- Posjet učenika četvrtih razreda. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 1. 11. 2025.)
- Pri završetku preuređenje Memorijalnog centra Domovinskog rata Ivanec. <https://evarazdin.hr/nasim-krajem/pri-zavrsetku-preuređenje-memorijalnog-centra-domovinskog-rata-ivanec-418994/> (posjet 1. 11. 2025.)
- Radionica 3. 10. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)
- Radionica 7. 10. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)
- Radionica 17. 10. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)
- Radionica 22. 10. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)
- Radionica 28. 10. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)
- Radionica 11. 11. 2024.) <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)
- Radionica 13. 11. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)
- Radionica 21. 11. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)
- Radionica 27. 11. 2024. <https://www.facebook.com/UdvdrIvanec> (posjet 25. 10. 2025.)
- UDVDR Ivanec. https://www.facebook.com/UdvdrIvanec?locale=hr_HR (posjet 25. 10. 2025.)
104. brigada Hrvatske vojske. Varaždin: Zapovjedništvo 104. brigade Hrvatske vojske, 1994.
104. brigada HV-a Varaždin u Domovinskom ratu 1991. – 1995. Varaždin: Udruga pripadnika 104. brigade ZNG Varaždin: Državni arhiv u Varaždinu, 2021.

SUMMARY

THE HOMELAND WAR – NOT TO BE FORGOTTEN

The paper presents an example of a multiannual school project aimed at promoting the truth and values of the Homeland War and the struggle for freedom and independence of the Republic of Croatia. The project is based on the cooperation with veterans' associations, the valuable sources of information. Students involved in the project also follow the activities of the associations, contributing to the promotion of their activities, such as the opening of the Homeland War Memorial Center in Ivanec, where they play an active role as student guides. Learning is conducted through research and experiential methods. In addition to learning about the Homeland War, students have also acquired knowledge in the fields of museology and journalism.

Keywords: the Homeland War, school project, student guides, The Homeland War Memorial Center, cooperation with veterans' associations, museology, research learning, experiential learning, project teaching, interview, workshops